

4.4 Oppilashuollon yhteisöllinen ja yksilöllinen tuki

4.4.1 Oppilashuollon määritelmä

Oppilashuollolla tarkoitetaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Esiopetuksen oppilashuolto on osa varhaiskasvatuksen jatkumoa niveltäen perusopetuksen oppilashuoltoon.

Oppilashuollon tavoitteena on luoda terve ja turvallinen oppimis- ja kouluympäristö, suojata mielenterveyttä, ehkäistä syrjäytymistä sekä edistää esiopetus- ja koulu yhteisön hyvinvointia. Tavoitteena on oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä koulunkäyntiin liittyvien muiden ongelmien ehkäiseminen, tunnistaminen, lieventäminen ja poistaminen mahdollisimman varhain. On tärkeää, että lapsi kokee esiopetuksen ja koulun turvalliseksi ja viihtyisäksi työskentelyympäristöksi ja saa apua ongelmatilanteissa.

Oppilashuollolla edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria ja varmistetaan kaikille tasavertainen kasvamisen ja oppimisen mahdollisuus, jota esiopetuksen ja koulun arjen toimintatavat ja käytännöt tukevat.

4.4.2 Oppilashuoltotyötä ohjaavia periaatteita

Esiopetuksen ja koulun oppilashuollon avulla huolehditaan, että opetuksessa käytettävät toimintatavat ja käytännöt tukevat lapsen oppimista, kasvamista ja hyvinvointia. Esiopetuksessa ja koulussa työskentelevä henkilökunta osallistuu päivittäiseen oppilashuoltotyöhön turvallisina aikuisina.

Oppilashuoltotyötä ohjaavia periaatteita

- oppilashuoltotyön toteuttaminen kaikkien esi- ja perusopetuksen aikuisten vastuulla
- oppilashuoltotyön suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi yhteistyössä huoltajien kanssa
- huoltajien ja oppilaiden osallisuuden vahvistaminen

- ennaltaehkäisevän oppilashuollon toimintakulttuurin vahvistaminen
- myönteisen vuorovaikutuksen ja keskinäisen huolenpidon ilmapiirin edistäminen
- koko koulu- ja esiopetusyhteisön hyvinvoinnin sekä turvallisen ja terveellisen kasvuympäristön seuraaminen ja ylläpitäminen
- varhaisen tuen tarpeen tunnistamisen, huolen puheeksi ottamisen ja tarkoituksenmukaisen puuttumisen vahvistaminen
- moniammatillisen asiantuntijaverkoston keskinäisten toimintatapojen kehittäminen
- avoimen ja kaikkia osapuolia kunnioittavan työskentelytavan tukeminen
- uusien toiminta- ja ratkaisumallien kehittäminen

Kuvio 2. Oppilashuolto kaikkien esiopetuksen ja koulun aikuisten yhteistyönä.

Tuen tarpeen varhainen toteaminen edellyttää jatkuvaa lapsen kehityksen, kasvun ja oppimisen arviointia ja havainnointia, jotta tuki kohdentuu mahdollisimman oikea-aikaisesti. Jos lapsella on tuen tarvetta, aloitetaan tarpeenmukaisesti pedagoginen ja/tai lääkinällinen kuntoutus, kuten puhe-,

toiminta- tai fysioterapia, ja tarvittaessa psykososiaalinen tuki mahdollisimman varhain. Varhain aloitettu kuntoutus ennaltaehkäisee muiden ongelmien syntymistä tai syvenemistä esimerkiksi lapsen sosiaalisten suhteiden vaikeutumista tai kognitiivisen oppimisen rajoittumista.

Esi- ja perusopetuksen toimintakulttuuri ja arvot näkyvät arjen tasolla päiväkodissa ja koulussa työskentelevän henkilöstön työssä, tavassa olla vuorovaikutuksessa, käyttäytymisessä ja toimenkuvassa. Tärkein arjen linkki lapsen ja oppilaan näkökulmasta on opettaja. Toimintakulttuurin kehittäminen avoimeksi, vuorovaikutteiseksi ja lasta kuulevaksi on keskeinen tavoite. Esiopetuksen ja koulun toimintakulttuuri vaikuttaa koko työyhteisön viihtymiseen ja hyvinvointiin. Toimintakulttuurin tulee mahdollistaa se, että jokainen lapsi voi opiskella omien edellytystensä mukaisesti.

Esiopetus- ja kouluyhteisö määrittelee toimintakulttuuriaan opetus- ja oppilashuollon suunnitelmissa. Yhteisöissä mietitään, miten toimintakulttuuria arvioidaan ja mitä tehdään, jos tavoiteltu ja toteutuva toimintakulttuuri ovat etäällä toisistaan. Tavoiteltavista asioista kuten, esimerkiksi lasten hyvinvoinnista, esiopetuksesta ja koulussa viihtymisestä, avun ja tuen saamisesta tarvittaessa voivat käytännön tasolla kertoa esimerkiksi erilaiset kouluviihtyvyys-, hyvinvointi- tai kouluterveydenhuollon kyselyt. Tavoitellun ja toteutuneen toimintakulttuurin arviointi on kehittämisen perusedellytys.

4.4.3 Oppilashuoltopalvelut

Oppilashuoltoon sisältyvät opetuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto sekä oppilashuollon palvelut, jotka ovat Kansanterveyslaissa tarkoitettu kouluterveydenhuolto sekä Lastensuojelulaissa tarkoitettu koulunkäynnin tukeminen.¹

Kansanterveyslain, Terveystieteiden ja neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä ehkäisevästä suun terveydenhuollosta säätävän Valtioneuvoston asetuksen² mukaan kuntien on järjestettävä mm. kouluterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon palvelut tasapuolisesti kaikille ikäryhmille. Valtioneuvoston asetuksessa on määritelty tarkasti

---

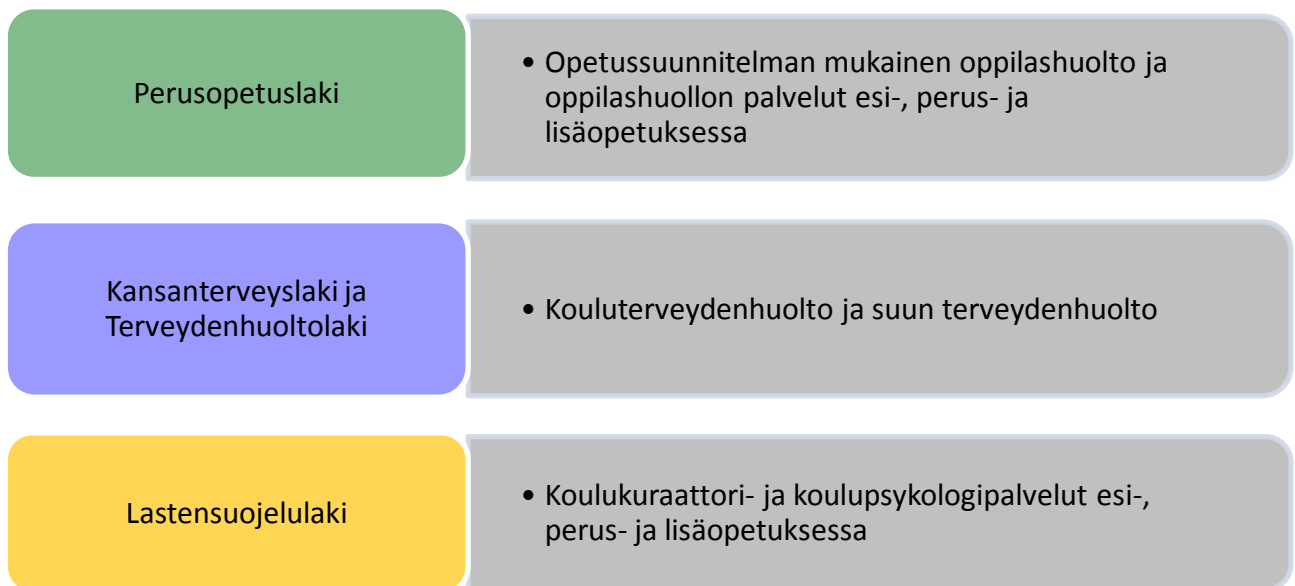
¹ Perusopetuslaki (477/2003) § 31 a, Kansanterveyslaki (626/2007) § 14, Lastensuojelulaki 417/2007 § 9

² Terveystieteiden ja neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (380/2009)

terveystarkastusten sisältö, joka käytännössä tarkoittaa, että käynnit ovat henkilökohtaisia, ne tapahtuvat vuosittain ja niihin varataan riittävästi aikaa.

Koulukuraattorien ja koulupsykologien toiminta perustuu lastensuojelulakiin ja –asetukseen sekä perusopetuksen osalta perusopetuslakiin.³ Lain ja asetusten mukaisesti palvelut tulisi toteuttaa paikallisiin olosuhteisiin soveltuvalla tavalla suhteutettuna oppilasmäärään ja paikallisiin palveluihin. Koulukuraattori- ja -psykologitoiminnan tulee tapahtua pääosin koulussa.

Esiopetusikäisten lasten perheet käyttävät lastenneuvolan palveluita. Koulukuraattori ja koulupsykologi työskentelevät esiopetusikäisten lasten asioissa moniammatillisissa yhteistyöryhmissä ja osallistuvat esiopetusikäisten lasten oppimisvalmiusarviointien toteuttamiseen alueellisesti yhteistyössä esiopetuksen ja lähikoulun kanssa. Tarvittaessa perheitä ohjataan myös perheneuvonnan ja erikoissairaanhoidon sekä lastensuojelun palveluihin.

Kuvio 3. Oppilashuollon lainsäädännöllinen peruste

³ Lastensuojelulaki (417/2007) § 9, Lastensuojeluasetus (1010/1983) § 2, Perusopetuslaki (477/2003) § 31a

Kouluterveydenhoitaja toimii kouluyhteisössä terveydenhuollon edustajana. Terveydenhoitajan työ muodostuu kouluyhteisön ja -ympäristön terveellisyys- ja turvallisuuden edistämisestä, yhteistyöstä muun opetus- ja oppilashuollon henkilöstön kanssa, koulun ja kodin välisestä yhteistyöstä sekä oppilaan terveyden seuraamisesta ja edistämisestä.

Kouluterveydenhuollossa pyritään tunnistamaan oppilaan ja hänen perheensä tuen tarpeet ja järjestämään tarvittava tuki mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kouluterveydenhuollon henkilöstö tukee yhteistyössä muun oppilashuollon kanssa erityisesti niitä oppilaita, joilla on vaikeuksia koulussa, kotona tai sosiaalisissa toimintaympäristöissä.

Oppilaat tavataan määräaikaissä terveystarkastuksissa vuosittain peruskoulun aikana. Määräaikaissä terveystarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti oppilaan fyysisistä ja psykososiaalista terveydentilaa ja pyritään löytämään mahdolliset sairaudet sekä muut terveyttä ja hyvinvointia uhkaavat tekijät. Tapaamisten tukena käytetään luokkakohtaisia ja vapaamuotoisia terveystarkastuslomakkeita.

Vuosiluokkien 1, 5 ja 8 oppilaille terveystarkastukset tehdään laaja-alaisina, jolloin oppilas tapaa terveydenhoitajan ja lääkärin. Huoltajat kutsutaan mukaan tarkastukseen ja opettajan havainnot otetaan huomioon oppilaan terveyttä arvioitaessa. Laaja-alaiseen tarkastukseen sisältyy oppilaan terveydentilan arvion lisäksi koko perheen hyvinvoinnin arvio tarvittaessa huoltajan suostumuksella moniammatillista yhteistyötä hyödyntäen. Terveystarkastuslomakkeet suunnataan oppilaalle itselleen, huoltajille sekä opettajalle. Muilla luokilla tehdään suppeampi ja lyhytkestoisempi terveystarkastus, jonka toteuttaa terveydenhoitaja. Seulontatutkimukset toteutetaan kouluterveydenhuollon toimintamallin mukaisesti. Huoltajat kutsutaan tarvittaessa mukaan tarkastukseen. Lisätarkastuksia tehdään tarvittaessa muun muassa terveystarkastuksissa nousseiden asioiden vuoksi, oppilaan omasta, huoltajien tai opettajan toivomuksesta, oppilashuollossa nousseen tai muun huolta herättäneen asian vuoksi.

Päivystysvastaanotolle oppilaat tulevat ilman ajanvarausta. Asiat ovat yleensä kiireellisiä, pikaista hoitoa vaativia, kuten tapaturmat ja tulehdustaudit. Sairasvastaanotolle voidaan sopia myös erillinen vastaanottoaika koulukohtaisen suunnitelman mukaisesti. Tarvittaessa oppilas ohjataan jatkotutkimuksiin joko terveystarkastuksen tai erikoissairaanhoidon palveluihin.

Suun terveystarkastukset tehdään kaikille vuosiluokkien 1, 5 ja 8 oppilaille. Hammaslääkäri tarkastaa 1. luokan oppilaat. Oppilaille laaditaan yksilöllinen suun terveyden ylläpitosuunnitelma ja määritellään seuraava tarkastusajankohta. Hammaslääkäri tai suuhygienisti tarkastaa 5. ja 8.

luokkien oppilaat. Tarkastusten yhteydessä annetaan yksilöllistä kotihoidon opetusta. Oma hammashoitola vastaa myös päivystyksestä.

Taulukko 4. Kouluterveydenhuollon määräaikaistarkastukset-

Luokka	Tarkastuksen suorittaja	Luokka	Tarkastuksen suorittaja
1 lk	terveydenhoitaja ja lääkäri	6 lk	terveydenhoitaja
2 lk	terveydenhoitaja	7 lk	terveydenhoitaja
3 lk	terveydenhoitaja	8 lk	terveydenhoitaja ja lääkäri
4 lk	terveydenhoitaja	9 lk	terveydenhoitaja ja tarv. lääkäri
5 lk	terveydenhoitaja ja lääkäri	lisäopetus	tarv. terveydenhoitaja

Koulukuraattori on koulun sosiaalityöntekijä, ja hän edustaa sosiaalityön asiantuntemusta oppilashuollossa sekä koulun opetus- ja kasvatustyön suunnittelussa ja kehittämisessä. Koulukuraattorityön tavoitteena on tukea ja edistää perus-, lisä- ja valmistavan opetuksen oppilaiden hyvinvointia, arjen sujumista, vuorovaikutussuhteita ja koulunkäyntiä.

Koulupsykologit ovat laillistettuja terveydenhuollon ammattihenkilöitä ja he edustavat psykologista asiantuntemusta koulussa. Koulupsykologin työn tavoitteena on perus- ja lisäopetuksen sekä valmistavan opetuksen oppilaiden psyykkisen kehityksen ja hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvien psykososiaalisten toimintaedellytysten turvaaminen.

Koulukuraattori ja koulupsykologi tarkastelevat ilmiöitä ja ongelmatilanteita niin yksilön, perheen, ryhmän, yhteisön kuin organisaationkin näkökulmista. Työssään koulukuraattori ja koulupsykologi toimivat kokonaisvaltaisesti edistämällä koko koulu yhteisön hyvinvointia ja oikeudenmukaisuutta sekä puuttumalla myös oma-aloitteisesti havaitsemiinsa epäkohtiin.

Oppilas ohjautuu koulukuraattorin tai koulupsykologin palveluihin omasta, huoltajien, koulun henkilöstön tai muiden toimijoiden aloitteesta. Työmuotoina ovat oppilaiden kanssa käytävät yksilölliset tuki- ja hoitokeskustelut, perhe- ja verkostotapaamiset sekä ryhmien kanssa työskentely. Koulukuraattori ja koulupsykologi tekevät yhteistyötä huoltajien, sekä koulun henkilökunnan, muun sosiaalisen verkoston sekä eri viranomaistahojen kanssa oppilaan tarvitseman tuen turvaamiseksi. Koulukuraattori ja koulupsykologi ohjaavat oppilasta tarvittaessa muiden palveluiden piiriin.

4.4.4 Oppilashuollon yhteisöllinen tuki

Esi- ja perusopetuksen yhteisöllinen ja ennaltaehkäisevä oppilashuoltotyö on monitasoista päiväkodin ja koulun toimintaa. Vanhempaintoimikunta, vanhempainillat, arviointi- ja kehityskeskustelut, sekä erilaiset luento- ja keskustelutilaisuudet vahvistavat kodin ja päiväkodin/koulun vuoropuhelua. Päiväkotij- ja kouluyhteisössä tapahtuvaa ennaltaehkäisevää oppilashuollollista työtä voivat olla muun muassa hyvin toimivien ryhmien ja luokkien muodostaminen, sekä niiden toiminnan suunnittelu, kuin myös opetuksen eriyttäminen, opettajien yhteistyö ja samanaikaisopetus. Hyvinvointia ja oppimista edistävät myös lasten ja oppilaiden käyttäytymisen ja poissaolojen seuranta sekä varhainen ongelmien tunnistaminen ja niissä tukeminen. Kouluterveys- ja hyvinvointikyselyt, terveystarkastukset sekä varhaiskasvatuksen- ja esiopetuksen asiakaskyselyt antavat päiväkotij- ja kouluyhteisön hyvinvoinnista arvokasta tietoa. Oppilaskunta-, kummi- ja tukioppilas- sekä kerhotoiminta, kuin myös perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta pyrkivät osaltaan edistämään lasten ja nuorten turvallisuutta ja hyvinvointia.

Oppilashuoltoa voidaan koordinoita ja kehittää **esi- ja perusopetuksen moniammatillisissa oppilashuoltoryhmissä**. Oppilashuoltotyötä suunniteltaessa sovitaan erikseen sekä yhteisölliseen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen että yksittäisen oppilaan tukemiseen ja hänen asioidensa käsittelyyn liittyvät periaatteet ja toimintatavat. Oppilashuoltoryhmän työskentelyssä tulee erottaa toisistaan yleiset hyvinvointiin ja opetuksen tukeen liittyvät asiat sekä yksittäistä oppilasta koskevat oppilashuollolliset kysymykset. Yksittäisten oppilaiden asioiden käsittelyä ohjaavat sekä julkisuuslakiin että eri hallinnonalojen lainsäädäntöön liittyvät salassapitoon velvoittavat säädökset. Oppilashuoltotyön suunnitelmaa kuvaa liitteen 3 oppilashuollon vuosikello.

Esiopetuksen oppilashuoltotyössä jatketaan mahdollisessa aiemmassa varhaiskasvatuksessa toteutettua yhteistyötä lapsen huoltajien kanssa. Esiopetuksen oppilashuoltotyötä suunniteltaessa sovitaan erikseen sekä esiopetuksen oppilashuollon järjestämiseen, yhteisölliseen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen että yksittäisen lapsen tukemiseen ja hänen asioidensa käsittelyyn liittyvät periaatteet ja toimintatavat.

Alueen esiopetusikäisten lasten terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintaa kehitetään *esi- ja perusopetuksen nivelvaiheen moniammatillisessa yhteistyöryhmässä*. Ryhmän tehtävänä on kehittää alueellista oppilashuoltotyötä sekä huolehtia alueen esiopetusikäisten lasten oppimisvalmiuden huomioimisesta kouluratkaisuja suunniteltaessa. Kevätlukukauden lopussa ryhmä arvioi ja seuraa oman alueensa oppilashuollollista työtä ja tekee tarvittavia toimenpide-ehdotuksia ennaltaehkäisyä sekä mahdollisten epäkohtien korjaamiseksi. Tarkemmin moniammatillisen yhteistyön toimintatavat ja prosessit kuvataan käsikirjassa.

Jokaisessa esiopetusta antavassa yksikössä kokoontuu säännöllisesti esiopetuksen oppilashuoltotyöhön osallistuvien henkilöiden muodostama *moniammatillinen ydinryhmä*, jonka kokoonpano vaihtelee tarpeen mukaan. Tarvittaessa työryhmä voi toimia alueellisesti. Esiopetuksen oppilashuollossa kehitetään, arvioidaan ja seurataan esiopetusryhmien ja koko yhteisön hyvinvointia sekä huolehditaan siitä, että lapsen yksilöllistä kasvua, kehitystä, oppimista ja terveyttä edistävät asiat otetaan huomioon esiopetuksen arjessa. On tärkeää, että huoltajilla on mahdollisuus osallistua esiopetuksen kasvatustyön tavoitteiden asettamiseen, suunnitteluun ja arviointiin yhdessä esiopetuksen henkilökunnan kanssa. Esiopetuksessa oppilashuoltoryhmän koollekutsujana toimii päiväkodin johtaja tai rehtori tai muu vastuuhenkilö. Esiopetuksen oppilashuoltoryhmään voivat kuulua: päiväkodin johtaja/rehtori, esiopetuksen lastentarhanopettaja/luokanopettaja, kiertävä erityislastentarhanopettaja, erityisopettaja, koulupsykologi, koulukuraattori, terveydenhoitaja ja tarvittaessa muuta esiopetushenkilöstöä.

Koulu nimeää yhteisöllisistä asioista vastaavan **moniammatillisen oppilashuoltoryhmän** lukuvuodeksi kerrallaan. Rehtori vastaa oppilashuollosta koulussaan. Oppilashuoltoryhmä laatii rehtorin johdolla lukuvuosittaisen oppilashuoltotyön toimintasuunnitelman liitteen 4 mukaisesti. Suunnitelmaan kirjataan:

- oppilashuoltoryhmän jäsenet ja tehtävät, kuten puheenjohtaja ja muistion kirjaaja
- kokousaikataulut ja teemat/aiheet
- koulun oppilashuoltotyön erityiset painopiste- tai kehitysalueet kyseisenä lukuvuotena
- oppilashuoltoryhmän työskentelyn erityiset painopiste- tai kehitysalueet kyseisenä lukuvuotena
- oppilashuollon ja oppilashuoltoryhmän työskentelyn arviointisuunnitelma, joka on osa koulun laatutyötä

Oppilashuoltoryhmään voivat kuulua: rehtori / apulaisjohtaja, erityisopettaja, opinto-ohjaaja, opettaja, koulunkäyntiavustaja, kouluterveydenhoitaja, koululääkäri, koulukuraattori ja koulupsykologi.

Oppilashuoltoryhmä kutsuu kokoukseen 1-2 kertaa lukuvuodessa vanhempaintoimikunnan ja oppilaskunnan edustajat sekä tarvittaessa muita asiantuntijoita käsiteltävän teeman mukaan.

Oppilashuoltoryhmän tehtäviä:

Koulu yhteisön hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen liittyvien asiakokonaisuuksien hallinta

- oppilashuoltotyön suunnitelman laadinta, oppilashuollon järjestämiseen liittyvä työn- ja vastuunjako, aikataulutus ja toiminnan arviointi
- koulukohtaisten toimintamallien kehittäminen ja niiden toteuttamisen seuranta ja arviointi
- huoltajien, oppilaiden sekä opetus- ja oppilashuoltohenkilöstön osallisuudesta huolehtiminen kouluhyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä
- terveyteen ja hyvinvointiin liittyviin kyselyihin, kuten kouluterveyskyselyihin, hyvinvointiprofiileihin (<http://www10.edu.fi/hyvinvointiprofiili>) ja selontekoihin perehtyminen ja tarvittavien toimien suunnittelu kyselyiden pohjalta

Yhteisöllisen oppilashuollollisen tuen käytännön toteuttaminen

- oppilashuoltotyön suunnitelman käytännön toteutus koululla
- oppilaiden kanssa tehtävä yhteistyö ja kuuleminen esimerkiksi oppilaskunnan kautta
- kiusaamisasioiden käsittely tarvittaessa
- luokkaa tai oppilasryhmää koskeva oppilashuollollinen konsultaatio, kuten ilmapiiriin, kaverisuhteisiin tai ryhmäyttämiseen liittyvät asiat, minkä luokanopettaja/-valvoja valmistelee ennen kokoontumista
- luokkien muodostamiseen liittyvät asiat
- opetuksen eriyttäminen ja joustavien opetusryhmien muodostaminen
- ratkaisujen löytäminen ja toimintamallien suunnittelu koulussa ilmeneviin pulmatilanteisiin
- koulun teemapäivien, esimerkiksi yhteisten 'hyvinvointipäivien', suunnittelu ja koordinointi
- koulun oppilashuoltoa koskevien suunnitelmien yhteensovittaminen kunnan muiden terveyteen ja hyvinvointiin liittyvien suunnitelmien kanssa

Konsultatiivinen työ oppilasasioissa

- konsultaation tarjoaminen oppilas- tai oppilasryhmän asioissa opetus- ja avustajahenkilöstölle
- konsultaation tarjoaminen pedagogisten selvitysten laatimisessa sekä tarvittaessa siihen osallistuminen yhteistyössä lapsen opettajien kanssa

Tiedottaminen koulun sisällä, kodin ja koulun välillä sekä koulun eri sidosryhmien kesken

- toimintamallien ja ohjeistusten päivittäminen ja tarvittavan informaation välitys
- nivelvaiheen tiedonsiirto
- vanhempainiltojen sekä kodin ja koulun yhteistyön suunnittelu

Oppilashuoltoryhmän toiminnassa huomioitavaa

- huoltajia tiedotetaan oppilashuoltotyöstä ja oppilashuoltoryhmän toiminnasta.
- oppilashuoltoryhmän kokouksessa käsitellyt asiat kirjataan oppilashuollon muistioon ja asioiden etenemistä seurataan sen avulla.
- oppilashuoltoryhmässä oppilas- ja oppilasryhmien asioiden käsittely on konsultoivaa. Mikäli koulun sisäisessä ryhmässä käsitellään oppilasasioita, huoltajat ovat joko läsnä kokouksessa tai huoltajien kanssa on sovittu asiasta, kuten hyvään koulun ja kodin väliseen yhteistyöhön kuuluu. Samalla on syytä sopia, miten huoltajat saavat palautetta ryhmässä käydyistä keskustelusta (puhelu, erillinen tapaaminen, muistio).
- oppilashuoltotyötä arvioidaan vähintään kerran vuodessa oppilashuoltoryhmän tapaamisissa.

4.4.5 Oppilashuollon yksilöllinen tuki

Esi- ja perusopetuksen oppilaalla on subjektiivinen oikeus saada opetukseen osallistumisen edellyttämä tarvittava oppilashuolto. Lapsen oppiminen ja hyvinvointi ovat yhteydessä toisiinsa. Hyvinvoinnin vahvistamisessa on tärkeää lapsen kiinnittyminen päiväkodin, koulun ja luokan yhteisöön, turvallisuuden ja luottamuksen kokemus esiopetuksessa ja koulussa sekä myönteinen palaute. Lapsen näkökulmasta kysymys on oikeudesta tulla nähdyksi ja kuulluksi kokonaisuutena omassa arkiympäristössään. Lapsen tulee voida luottaa siihen, että hän saa apua ja tukea sitä tarvitessaan. Lasta itseään ohjataan kehittämään opiskelun taitoja sekä vastuullisuutta koulutyössään. Tavoitteena on, että lapsi oppii käyttämään mahdollisimman hyvin omia voimavarojaan edellytystensä mukaisessa opiskelussa.

Yksittäisen lapsen asioiden käsittely on osa päiväkodin ja koulun arjessa tapahtuvaa lapsikohtaista huolenpitoa. Lapsikohtaiset neuvottelut järjestetään huolen herättyä tarpeenmukaisesti. Kun oppilashuoltotyössä käsitellään yksittäistä lasta koskevaa asiaa, asian käsittelyyn voivat osallistua vain ne lapsen opetukseen ja oppilashuollon järjestämiseen osallistuvat henkilöt, joiden tehtäviin lapsen asian käsittely välittömästi kuuluu.⁴ Ratkaisu asian käsittelyyn osallistuvista tehdään kunkin käsiteltävän asian ja aiheen perusteella erikseen. Lähtökohtaisesti huoltajat ovat mukana neuvottelemassa lapsensa asioista. Tapaamisen vastuhenkilö arvioi yhdessä huoltajan kanssa, keiden muiden tapaamisessa on syytä olla paikalla: lähtökohtana ovat lapsen näkökulma ja lapselle sekä perheelle asian kannalta tärkeät henkilöt.

Mikäli huoltajat eivät ole tapaamisessa läsnä, huoltajan kirjallisella suostumuksella tai niin kuin laissa erikseen säädetään, oppilaan asian käsittelyyn voi osallistua myös muita kuin lapsen asian käsittelyyn välittömästi kuuluvia tahoja.⁵ Lapsen huoltajien kanssa tulee käydä läpi huoltajien yksilöidyn kirjallisen suostumuksen merkitys lasta koskevan asian käsittelyssä sekä yhteistyön merkitys lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa.⁶ Huoltajiin ollaan yhteydessä ja heidän kanssaan jaetaan tapaamisessa sovitut asiat tai lähetetään muistio tapaamisesta tiedoksi.

Oppilaalla on subjektiivinen oikeus oppilashuoltoon, vaikka huoltajat kieltäytyisivät oppilashuollollisesta yhteistyöstä esi- tai perusopetuksessa.⁷ Oppilaan oppilashuoltotyöhön osallistuvilla on oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle ja opetuksesta ja toiminnasta vastaavalle viranomaiselle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot.⁸ Opetuksen järjestäjän tulee pyrkiä toimimaan yhteistyötä edistävästi.

Lapsikohtaisessa työssä asioiden varhainen havaitseminen on oleellista, jotta lapsi, nuori ja perhe saavat ajoissa heille kuuluvan tuen ja ohjauksen. Tämä edellyttää lapsen tuntemista ja hänen toimintansa seuraamista. Työntekijän omakohtainen huoli oikeuttaa ottamaan asian puheeksi lapsen ja huoltajien kanssa. Valmiita ratkaisuja tilanteeseen ei tarvitse olla, vaan asioita voidaan ratkaista yhdessä miettien. Puheeksi ottamisen täytyy perustua tosiasioille, ei olettamuksille tai tulkinnoille.

---

⁴ Perusopetuslaki (642/2010) § 31 a

⁵ Perusopetuslaki (642/2010) § 31 a

⁶ Perusopetuslaki (642/2010) § 31 a, 40, 41

⁷ Perusopetuslaki (477/2003) § 31 a

⁸ Perusopetuslaki (642/2010) § 40

Lapsikohtaisissa tapaamisissa hyvän yhteistyön ja luottamuksellisen ilmapiirin rakentumisen perustana on lapsen ja hänen perheensä kunnioitus. Huoltajat ovat yleensä lapsensa asioissa parhaita asiantuntijoita. Tapaamisissa tulee huomioida lapsen tilanne kokonaisuutena ja myös mahdollinen huoltajien tarvitsema tuki. Lasta itseään tulee kuulla häntä koskevassa asiassa ja hänen osallisuuttaan vahvistetaan. Lapsen osallisuutta tuettaessa tulee ottaa huomioon hänen ikänsä, kehitystasonsa sekä muut hänen edellytyksensä ja tarpeensa. Lapsi voi tarvittaessa osallistua häntä koskevan asian käsittelyyn sillä edellytyksellä, että sitä ei arvioida hänelle haitalliseksi.

Yksittäistä lasta koskevien palaverien kokoonpano määritellään asiakkohtaisesti aina erikseen.

- kokoonpanosta sovitaan yhteistyössä huoltajien kanssa
- lapsikohtaisia neuvotteluja koskee kirjaamisvelvoite

4.4.6 Oppilashuoltotyön kirjaaminen

Lapsikohtaiset neuvottelut kirjataan esi- tai perusopetuksen oppilashuollon muistioon. Opettajan/esiopettajan ja huoltajan keskinäiset oppilashuollolliset keskustelut kirjataan silloin kun ne johtavat toimenpiteisiin. Lisäksi kukin ammattihenkilö kirjaa oppilaskohtaiset asiat oman ammattialansa säädösten mukaisesti omiin asiakasrekistereihinsä. Lapsen henkilötietojen käsittelystä vastaa rekisterinpitäjänä opetuksen järjestäjä.

Oppilaskohtaisia asioita käsittelevän ryhmän kokous on eri asia kuin koulun tai päiväkodin oppilashuoltoryhmän kokous. Oppilaskohtaisten oppilashuoltoasioiden kirjaaminen poikkeaa niin ikään koulun oppilashuoltoryhmässä pohdittavien yhteisten asioiden käsittelystä. Oppilaskohtaisten asioiden kirjaamista koskee välitön lainsäädännöllinen velvoite. Oppilaskohtaisia asioita käsittelevästä muistiosta on käytävä aina ilmi:

- Asian vireillepanija
- Aihe
- Päätetyt jatkotoimenpiteet ja niiden perustelut
- Asian käsittelyyn osallistuneet

- Mitä tietoja ja kenelle oppilaasta on annettu⁹

Oppilashuoltoryhmän kokouksista kirjataan kokouksen osallistujat, käsitellyt aiheet ja sovitut toimenpiteet, suunnitelmat ja niiden seuranta.

---

⁹ Perusopetuslaki (642/2010) § 31 a